

Universal Declaration of Human Rights - Waama

© 1996 - 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR in Unicode* project, <http://www.unicode.org/udhr>.

Yirisaro fɔɔku consiroma āduriya mii

[Preamble]

Ti ka cɔɔtɛ maa yissaro Fɔɔku mii da ta nɛki sa o i se o yon; o i Fɔ da i o daari;

Ti ka cɔɔtɛ maa nɔɔre yirisaro ta yaate kpɛɛmma boma mii, da nɛki-di panto o se o yon o i Fɔ da i o daari;

Tika cɔɔtɛ maa yirisaro Fɔɔku ta wiri, da nɛki-dì nɛɛ yiro ta bo, o nukpiikiba ò yi o tetin-na;

Ti ka turi ti cɔɔtɛ maa kpeeto tɔkitibu ta daari tinkpanne na de tɔre;

Ti kanka cɔɔtɛ maa pe na do bà ta da i biinni Fɔɔku ò sooki ku yì bà daari-na;

Ti ka cɔɔtɛ maa ànduriya kaatooya, yaa ta yau na yirisaro Fɔɔku darima yaama ya ta yɛmbiri da seena ya ò kaate ya ò yiirun sabare-de ta yau-na maa yirisaro Fɔɔku daari-ma yaama ya te de:

Pɔpɔɔma (1)

Yiriba na bà sikindo dare bà mɛɛri, da seena yirimma mii bà ta da i nɛki bà tɔɔba.

Yɛnnɛma (2)

Yirisaro ba o wan, nɛɛ o ta bo, da nɛkidi o i yinri maa o ta da i Fɔ da sooki da i o daarina.

Tarɛmma (3)

Yirisaro Fɔɔku na kù consiroma yi yonda pɔɔpɔra-di boma-mii.

Naasɛmma (4)

Yirisaro o ba da i Fɔ sa yombitu.

Nuũtɛmma (5)

Da ba tiri sa yiro ò yi Fɔ pɔntu na yaroobu-mii yaɲisi tori.

Kparitɛmma (6)

Yirisaro nɛ o ta Fɔ o i tɛm o yirimma tori.

Berentɛmma (7)

Yiraba mɛ-di bà maasi booti yaama consiroma mii, batisima paa.

Neitemma (8)

Yirisaro ba o wan ò boti sa o bibi o ò yirimma booti dannamii, o ka mēende sa bà ñeki bà o di wēenu yaṅisi tori.

Weitemma (9)

Da ba tiri sa bà finni yirisaro, karan o yeri o tiṅu yaṅisi tori.

Piika (10)

Yirisaro ba o wan bà ka o pēē yaama sa o maa ba wēenu; bootidamu teera yēembe bà o ò yire ma mii.

Piika na ma yon (11)

Yirisaro ba wan bà ka o pēē yaama, sa booti-dana teera maa cōtē ba mēende sa o daari-di da mēena-di o ò yirimma maa o ta mu ò boti bà o ma kpinsire yiri kutire nuṅa.

Piika na ma yenni (12)

Yirisaro ba o wan, o ò yeete mii, tō dēyongo ka ò o yasire-ti yaṅisi tori, o da sooki-di o wo bo bootu.

Piika na ma taari (13)

Yirisaro ba o wan, o ò yeete mii, tō dēyongo ka ò o yasire-ti yaṅisi tori, o da sooki-di o wo bo bootu.

Piika na ma naasi (14)

Yirisaro bà ka o tōṅe o ò tinkpaanne, o da sooki-di o kori tinkpaandēende.

Piika na ma nun (15)

Da ñeki-di sa yiro ba o wan, o i boti tinkpaanyeetande.

Piika na ma kparun (16)

Yirisaro, ti yon-di; do ba o wan na pe ba o wan bà da sooki-di bà mansa. Sa bà yeema yi bà daari-na, da i bà yeetitōba na bà tinkpaanne nukpiikkiba da i bà tetirina.

Piika na ma beren (17)

Yirisaro o ka bo o yon, ya na tōba kari; da ñeki sa o i boti o ò yonandenda.

Piika na ma ñei (18)

Yirisaro ba o wan o tan da sooki-di o yori maa ota bansiti yirikutire-mii, yì yeema sooki ma i daari-na.

Piika na ma wēi (19)

Yirisaro tan ba da i dōsi-ti sa o tōke tōba dabaru wo o ta yindi wo ka pori.

Piisu yenni (20)

Yirisaro ba o wan o ò baɲa ka o pɛ, o da sooki-di o yuɲi kaatorede mii o ta nɛki.

Piisu yenni na ma yon (21)

Yirisaro, da nɛki o i yinri maa o ò tinkpaande yaama ta coonni, o i pukiri yerisu su den nɔɔre dè tan tara o peeke. Da tori mari ba saba dosibu ka bo, o tara taka o nɛ doo na o ò baɲa kà yon sabare-de o ta nɛki.

Piisu yenni na ma yenni (22)

Yirisaro yon wɛɛrun ba o ò sɛku boma mii, da seena yiriba ta da i tetina bà tɔɔba Fɔɔku sooki ku yì bà daari-na.

Piisu yenni na ma taari (23)

Yirisaro nɛ o ta Fɔ, da nɛki o tondi yerika ka o ta da i pukiri soɔtima.

Na tɔɔba kari yi ta ka pukiri, yi cɔntu i mɛɛ, yi nɔɔya i mɛɛ, yi yeriɲa sooki ka i coonna tirima.

Piisu yenni na ma naasi (24)

Yerento ba o wan da nɛki-di o ò yerika yuure cɛ bà ta o pɛ Fɔɔsima, o sooki o fakina tinkpaantɔya tɔya o tɔsɛ na o yon maɲima na simma.

Piisu yenni na ma nun (25)

Yirisaro boma ka o ò yeri-na, da nɛki-di sa o ò simma mii, tɔɔba ò teete-na; maa o ò Fɔɔku ta da turi ku o daariki-na.

Bisu, da kpa na su dɔɔrima sari su òkutina, da soɔti-di sa yirikuriba yii su tetiri-na.

Piisu yenni na ma kparun (26)

Yirisaro ba o wan, da nɛki o taka kɔɔrima.

Kɔɔribi muyi demma i tirasi-di. Kɔɔri kpɛɛna tookima maa, da bo yiro yimma na o ò wɛɛrun yin-di.

Kɔɔrima takoma-di da seke yiro ò tana simma, o sooki o Fɛtima o ò yon o nɛkɛ na yirisari tɔ, Fɔɔku sooki ku i daari-na āduriya mii.

Piisu yenni na ma beren (27)

Yiro ba o wan da sooki-di o tonni o ò borika basima dendan o da sɛsɛsi, dà ba peena.

Piisu yenni na ma nɛi (28)

Ba wan da yɛɛmbɛ-di o sɔ o ò yirimma, maa den tori yaama den nɔɔre sabare-de ta tuuri maa, da sooki da i na yonda munda.

Piisu yenni na ma wɛi (29)

Yiro o ka bo tɔɔba mii, o nɔɲɛ o ɲ yɛɛmboma tɔɔsɛ bɑ demma maa yì Fɔɔku ta da i coonna sɔɔtima, ku daarima tori ma-di ba wan ta da i yinri o tɔ parade, sa maa ɔɖuriya kaatookpɛɛnde dè ta yauna yirisaro Fɔɔku yaama ta maa nɛki.

Piisu taari (30)

Da paa sa yonɔ ya tin tinkpaanyonde nɔɔ yaama ɲ ciisi ya de pɛti sabare-de den yaama; ma den tori da ta i ɔɖuriya kaatookpɛɛnde nɔɔ Fonne.
